

Література.

1. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>
2. Румунська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закл. заг. серед. осв. з навч. рум. мовою (у 2-х частинах) : Ч. 1 / О.Г. Пілігач, Г.І. Магас, Л.М. Гостюк. Львів: Світ, 2018. 80 с. (Ч. 2. 80 с.)
3. Румунська мова та читання : підручник для 2 класу з навчанням румунською мовою закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) : Частина 1 / О.Г. Пілігач, Г.І. Магас, О.К. Скрипа. Львів : Світ, 2019. 128 с. (Ч. 2. 128 с.)
4. Типова навчальна програма з румунської мови. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

СТАН ГОТОВНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО САМОСТІЙНОГО ЗАСВОЄННЯ ЗМІСТУ ПІДРУЧНИКА З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Полонська Т. К.,

*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу навчання іноземних мов,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Проведене науковими співробітниками відділу навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України анкетування учителів іноземних мов, які працюють у початкових класах закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) у восьми областях України, мало на меті з'ясувати ставлення педагогів до окремих питань навчання іноземних мов учнів молодшого шкільного віку на засадах компетентнісного підходу. Також було цікаво дізнатися їхню думку щодо відповідності чинних підручників з іноземних мов сучасним вимогам Нової української школи, віковим особливостям та інтересам дітей.

Результати аналізу відповідей учителів на запитання про *стан готовності учнів 1-4 класів без сторонньої допомоги засвоювати зміст чинників підручників з іноземних мов* виявилися дещо несподіваними. Нами ще до проведення аналізу було висловлено припущення, що низькі показники спостерігатимуться на першому циклі (1-2 класи), а вищі – на другому циклі (3-4 класи). Однак одержані дані, хоч і підтверджують це припущення, проте потребують деяких коментарів (табл. 1).

Таблиця 1

Готовність учнів самостійно засвоювати зміст підручника

Клас	1-й клас	2-й клас	3-й клас	4-й клас
Відповідь				
Так	2,9%	5,8%	15,4%	19,8%
Ні	76,8%	62,8%	46,9%	41,6%
Не зовсім	20,3%	31,4%	37,7%	38,6%

Отже, як видно з таблиці, за показником «так» результати дійсно набагато гірші в 1-2-х класах (відповідно лише 2,9% і 5,8% учнів можуть самостійно засвоювати зміст підручника), але вони є також дуже низькими й у 3-му (15,4%) та 4-му (19,8%) класах. Показник «ні» зменшується з року в рік, але якщо 41,6% четвертокласників – випускників початкової школи, не можуть без сторонньої допомоги впоратися із засвоєнням навчального матеріалу підручника, то це викликає неабияке занепокоєння щодо успішного оволодіння ними іноземною мовою в подальшому навчанні в базовій та профільній школі.

Аналіз зазначених показників за конкретними підручниками з різних іноземних мов (англійської, німецької та іспанської) засвідчив досить високий відсоток відповідей педагогів «ні» щодо готовності учнів самостійно оволодіти змістом того чи іншого підручника.

Зокрема, щодо серії підручників з англійської мови О.Д. Карп'юк, то ці показники становлять за класами: 1-й клас – 88,8%; 2-й клас – 81,3%; 3-й клас – 63,8%; 4-й клас – 58,8%. Приблизно аналогічні результати отримано й стосовно підручників А.М. Несвіт (відповідно за класами: 80,0%, 80,0%, 60,0%, 56,7%). Що стосується підручників зарубіжних авторів, то тут ситуація дещо інша. Після завершення 4-го класу кількість учнів, які не можуть самостійно засвоїти зміст підручника, значно зменшується порівняно з підручниками вітчизняних авторів. Так, якщо за підручниками “Welcome” відповіді респондентів «ні» від 1-го і до 4-го класу відповідно розподілено так: 77,8%, 66,7%, 33,3% і 33,3%, то за підручниками “Family and Friends” показник «ні» становить: 92,9%, 64,3%, 39,3%, 25,0%.

Дещо іншими є показники за підручниками з німецької мови (автори С.І. Сотникова, Г.В. Гоголева та ін.). Так, зокрема, показник «ні» становить 72,7% у 1-му класі, 59,1% – у 2-му класі, 36,4% – у 3-му класі, 18,2% – у 4-му класі. Показник «так» із класу в клас зростає надто повільно: 4,5% (1-й клас), 18,2% (2-й клас), 31,8% (3-й клас), 36,4% (4-й клас).

Що стосується іспанської мови (автори В.Г. Редько, В.І. Береславська, О.Г. Іващенко), то показник «ні» становить у 1-му класі 46,7%, у 2-му – 26,7%; у 3-4-х класах зафіксовано лише два показники «так»: 6,7% (2-й клас), 66,7% (3-й клас), 80,0% (4-й клас) і «не зовсім»: 46,7% (1-й клас), 66,7% (2-й клас), 33,3% (3-й клас), 20,0% (4-й клас).

Отже, результати проведеного нами анкетування мають викликати занепокоєння не лише в учителів, а також і в авторів підручників, у працівників МОН України. Зважаючи на те, що анкетування було проведено у 2018 році, коли лише з'явилися нові нормативні документи [1; 3], є сподівання, що в оновлених підручниках будуть реалізовані новітні підходи до формування їх змісту, адже нова українська школа передбачає новий зміст освіти, нову методику навчання й нове освітнє середовище. Розроблення підручників сучасного покоління є одним із пріоритетних завдань реформування загальної середньої освіти. Створення освітнього середовища, орієнтованого на формування компетентностей, потребує принципової перебудови структури і змісту навчальної книги, її наповнення відповідними засобами організації навчальної діяльності, переорієнтації з виконання інформаційно-репродуктивної функції на діяльнісну, вмотивовану на ініціативу та самостійність учнів. Саме на ці засади спрямовано методичні рекомендації МОН України авторам підручників для 1-го класу ЗЗСО [2].

Література.

1. Державний стандарт початкової освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>.
2. Методичні рекомендації потенційним авторам щодо підготовки підручників для 1 класу закладів загальної середньої освіти : Лист МОН України від 11.01.2018 № 1/11-402. URL: <http://nus.org.ua/news/vydaly-rekomendatsiyi-avtoram-pidruchnykiv-dlya-pershyh-klasiv-nush>.
3. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти : Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalniprogrami/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ ЯК СКЛАДОВА ШКІЛЬНОГО ПІДРУЧНИКА З ІСТОРІЇ

Пометун О. І.,

*доктор педагогічних наук, професор,
головний науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Гупан Н. М.,

*доктор педагогічних наук, професор,
головний науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*